

”Det var jobbigt när de var snälla
– det gjorde ont, mer ont
än om de hade klagat.”

Huset låg på ett öppet fält en bit utanför stan. Det var vitt med två våningar. Peter bodde längst ner tillsammans med sin mamma, bredvid dem bodde fru Rasmussen, en gammal tant som aldrig lämnade sin lägenhet. För att komma till lägenheterna på nedervåningen fick man gå igenom ett stort växthus som var byggt som ett gemenskapsutrymme för de boende. Peter kunde kliva rätt ut i växthuset genom sin ytterdörr. De som bodde ovanför gick ut på andra sidan, mot parkeringen. De måste gå runt hela huset för att komma in i växthuset, därför var de nästan aldrig där. Däremot kom Hans Ole tidigt varje morgon. Han var trädgårdsmästare och vattnade de höga palmerna och ormbunkarna varje dag. Peter brukade gå ut till honom för att titta på. Det luktade så gott när han vattnade. Fönstren immade igen av ångan, till och med på vintrarna var det ganska varmt i växthuset. Hans Ole hade en lång trästege som han lutade mot palmerna för att kunna vattna dem ända uppifrån. Det

var en rejäl stråle som kom ur vattenslangen. Peter älskade att titta på den. Hans Ole var lugn och snäll. De brukade alltid prata med varandra, fast det var mest Hans Ole som pratade och Peter svarade så gott han kunde. Han var fem år. Hans mamma hade en sjukdom, han visste inte riktigt vad det var för fel på henne, men hon fick en massa tabletter i alla fall och var alltid trött. Därför låg hon på soffan och tittade på tv. De hade flera kanaler som mamma zappade mellan med fjärrkontrollen som Peter inte fick röra. Det gjorde inget, för pappa hade sagt att Peter skulle få en egen tv, och då skulle han ha en egen fjärrkontroll, och då kunde han titta på massor av program inne på sitt rum, det skulle bli jättekul. Han hade inte träffat sin pappa på länge. Han hade frågat mamma när pappa skulle komma nästa gång. Det visste hon inte. Han kanske hade rest till ett annat land, sa hon. Peter märkte att hon blev irriterad när han frågade efter sin pappa, så det hade han slutat med. Men ibland när tanten från kommunen kom frågade han henne. Han sprang ut till hennes bil och frågade om pappa, innan hon gick in till hans mamma. Det var bäst så, för då slapp mamma bli arg. Men tanten från kommunen sa alltid att hon inte heller visste, men att Peter skulle hålla ett öga på vägen, så kanske pappa kom åkande en dag. Peter gjorde som hon sa. Han lånade Hans Oles stora trästege och kånkade ut den ur växthuset varje dag, ut till det höga körsbärsträdet och lutade stegen mot den tjocka stammen. Han klättrade upp och satt i flera timmar och höll utki efter pappas bil. Den var vit. Idag regnade det. Hans regnkläder hade blivit för små, kanske fick han snart följa med tanten från kommunen och köpa kläder, det brukade de göra när vintern nästan var över. Han behövde nya gummi-stövlar också, hans var för trånga. Kanske kunde han fråga

när hon kom på torsdag. Han var inte säker på att han vågade det. Tänk om hon blev sur? Fast det var dumt att tänka så. Tanten från kommunen blev aldrig sur för något. Hon var snäll och hade skojigt hår. Det var kort och svart och påminde om fårull. Han hade fått känna på håret flera gånger, och då brukade hon skratta och säga att Peter var en fin pojke. Självt fick han akta sig för att skratta högt, för då fick han skäll av sin mamma.

”Nu får du varva ner, Peter, jag står inte ut med det där oväsandet ...” Peter ville inte göra så att mamma blev ännu sjukare, så han log bara försiktigt mot tanten från kommunen som mamma aldrig skällde på fastän hon skrattade högt ibland, men det var nog för att hon hade med sig cigaretter varje torsdag. Två limpör röda Prince. I fjol hade hon handlat åt dem också, men nu hade Peter fyllt fem år och då var det han som ordnade det, fast cigaretter fick han inte köpa åt mamma, det var förbjudet sa tanten från kommunen, och då var det nog så. Hon var en mycket klok människa, det var Peter säker på, hon visste allt och kunde ordna allt, så att inte mamma blev ännu sjukare. Det var också hon som kom med tabletter till mamma. Många tabletter. Om Peter hade varit uppe i varv eller glömt att torka upp efter sig när han hade badat, vrålade mamma och började sedan gråta och var tvungen att gå och lägga sig på soffan, eftersom hon blev alldeles slut av att ha en så omöjlig unge. Peter skämdes. Inte skulle mamma vara ledsen. Hon lugnade inte ner sig förrän hon hade tagit några tabletter till, och sedan smög Peter försiktigt runt i den lilla lägenheten för att inte väcka henne. Det var skönt när hon sov.

Peter kikade ut mot vägen. En vit bil dök upp, men den fortsatte in mot stan istället för att svänga. Då var det

nog inte hans pappa. Regnet piskade mot ansiktet, men han satt kvar uppe i trädet fastän han blev dyngsur. Undrar när det var torsdag? Han kunde inte veckodagarna, men ibland var det ju torsdag.

”Hej Peter!” Grannen ovanför vinkade till honom på väg ut till bilen. Han skulle nog till jobbet.

”Hej Niels ...” Orden drucknade i regnet och ljudet från bilmotorn. Niels hade en röd bil. När Peter hade förlorat den ur sikte klättrade han ner och gick in och satte sig i växthusen för att torka.

Peter satt och räknade palmerna. De var sju. Det visste han, men de måste ändå räknas. Han hade inget annat att göra. Tanten från kommunen hade sagt flera gånger att det vore bra om Peter fick börja på dagis, men det ville inte mamma höra talas om.

”Peter ska hålla sig i närheten av mig, så att jag vet vad han håller på med.”

Tanten från kommunen hade påpekat att Peter ju ändå skulle börja skolan till hösten, så det kanske vore bra om han fick börja på dagis först och lära känna andra barn. Det höll inte mamma med om, så Peter fick stanna hemma. Det bodde några barn i den största lägenheten på övervåningen. Rosa var sex år och gick i skolan, precis som sin storebror Andreas. Hur gammal han var, visste inte Peter. Tio kanske? Han brukade skejta nere i stan med några andra stora killar. Det verkade kul. Om han hade haft en skateboard skulle han ha frågat om han fick vara med, men det hade han ju inte. En gång på vägen hem från Brugsen gick han förbi gatan där de brukade skejta, men då var de inte där. Peter stod och väntade på dem ett tag, men de kom inte. Då lyfte han upp den blå tygkassen

som var full med matvaror och började gå den långa vägen hem. Det var kallt och han frös om fingrarna. Han bar kassen först i ena handen och sedan i den andra för att kunna värma den fria handen i fickan.

Peter räknade ormbunkarna. De var tjugoåtta. Det var många. När Hans Ole hade vattnat dem hängde dropparna som små tårar längst ut på de långa flikiga bladen. När han daskade till ormbunkarna föll tårarna ner på jorden och cementplattorna. Små mörka fläckar på det grå. Ibland ställde han sig upp och hoppade omkring på ett ben på plattorna och tog olika vägar runt ormbunkarna i rabatten. Det kunde han roa sig med en lång stund. Peter reste sig. Han var fortfarande blöt. Han måste gå in och byta om, och förresten var han hungrig.

”Det finns inget bröd kvar, mamma.” Peter stod framför den öppna kylen och kikade in.

”Nähä, då får du väl gå och handla”, hördes inifrån soffan.

”Jag är hungrig.”

”Det är du jämt, jag orkar inte lyssna på dina klagomål jämt.”

”Nej mamma.”

”Om det inte passar, är det bara att du flyttar.”

”Ja mamma.” Peter stängde kylen. Han gick in i vardagsrummet.

”Kan du skriva det på en lapp, mamma?” Han stod och vägde på ena benet och sedan på det andra. Mamma stirrade ilsket på honom.

”Men stå still unge, man kan bli galen för mindre.”

”Ja mamma.” Peter stod blickstill. ”Kan du skriva en lapp, mamma?”

”En lapp? Kan du inte komma ihåg det, när det bara är en sak?”

”Vilket då, mamma?” Peter tittade på henne. Hon tänkte en cigarett.

”Nu får du sluta störa mig, jag följer den här serien. Iväg med dig.”

”Ja mamma.” Peter gick ut i köket igen. Han tog ner en blå glasburk från köksbänken. Det låg en sedel och några mynt i den. Han tog en stor rund peng med hål i mitten och stoppade den i fickan.

”Då går jag, mamma.” Peter stack in huvudet i vardagsrummet.

”Sluta tjata, vad jobbig du är idag. Iväg med dig, sa jag.” Hon tittade inte på honom.

”Ja mamma.” Peter tog den blå tygkassen som hängde på en krok i hallen. Han stängde försiktigt dörren bakom sig och gick ut i växthuset. Det var långt till affären, men det var inget att lipa för. Det var det hans farfar alltid brukade säga. Det var ett par dagar sedan han hade varit och hälsat på honom, han kanske skulle gå förbi ålderdomshemmet på vägen hem?

Peter la upp rågrödet på rullbandet. Tanten i kassan drog det mot något som lyste och sa att det blev 15 kronor. Peter log mot henne och höll fram det stora myntet.

”Nämen Peter”, tanten i kassan log tillbaka, ”det där är en femma, har du inte fler?” Peter skakade på huvudet.

”Är du säker på det?” Peter nickade. Han rodnade. Det var bäst att han inte sa något, för då kanske tanten i kassan skulle höra hur rädd han var.

”Ja du Peter, du har ju långt hem, så låt gå för den här gången ...” Tanten i kassan log mot honom igen.

Peter stod kvar. Han vågade inte ta brödet. Vad menade hon med: låt gå? Att han skulle gå? En kö hade bildats bakom honom. Tanten i kassan tog brödet och gav det till Peter.

”Varsågod lille vän, nu pratar vi inte mer om det.”

Peter tog emot brödet. Han harklade sig och lyckades stamma fram ett försiktigt och undrande litet tack. Sedan gick han.

Ålderdomshemmet var en stor röd byggnad med vita fönster. Peter följde infarten upp mot dörren. Han lät den blå kassen daska mot benen. Det var tungt att skjuta upp dörren. När man skulle ut igen fanns det en avlång sak som man kunde trycka på, så att dörren öppnades av sig själv. Det var jättekul att se hur den for upp, men den fick man inte leka med. Det hade en av tanterna som jobbade på hemmet sagt åt honom en gång för länge sedan, så det gjorde han aldrig, men han längtade efter att gå ut genom dörren igen, för då fick han trycka.

”Hej Peter”, sa en av tanterna när han kom in.

”Hej.” Peter tittade inte på henne utan stirrade ner i golvet.

”Jag tror att din farfar vilar middag, men kila in du och se om han har vaknat, det blir snart kaffe.”

”Ja.” Peter följde den långa korridoren. Golvet var skinande blankt. Väggarna var stora och vita. Tavlorna hängde högt upp, så han hade svårt att se dem. Han var för liten. Peter knackade på en bred dörr.

”Kom in.”

Han öppnade försiktigt dörren. Farfar satt i rullstolen vid bordet. Han hade en filt över knäna.

”Nämen är det du, kom in. Så trevligt!”

Peter satte sig i en fätölj mitt emot farfar som tittade på honom med kisande blick.

”Vad är det du heter nu igen?”

Peter blev röd om kinderna. Han stirrade ner i duken.

”Peter.”

”Peter, javisst ja ... Peter ja, Peter, oj, oj, oj så stor du har blivit. Och vad har du på hjärtat då, Anders?”

”Peter”, viskade Peter.

”Vad sa du, jag hörde inte!” ropade farfar.

”Peter, jag heter Peter”, sa Peter högt och tittade på sin farfar.

”Javisst ja, Peter, oj, oj, oj ... Peter.”

Det knackade på den stora dörren. Samma tant som tidigare hade kommit in med ett litet rullbord.

”Sådär ja Eriksen, nu är det dags för lite kaffe, vill du ha det här eller ute i dagrummet?”

”Jag ska ingenstans”, fräste farfar.

”Då får du kaffet här, Eriksen.” Hon hällde upp kaffe från en termoskanna. ”Och du då Peter, kan vi få bjuda dig på ett glas saft kanske?”

”Ja tack”, sa Peter. Han tittade på kakan som låg på ett metallfat bredvid sockret och grädden. Tanten kom fram och ställde koppen och saftglaset framför dem.

”Vill du ha en kakbit, Eriksen?”

”Nej”, brummade farfar.

”Vill du verkligen inte ha någon kaka idag?” Tanten tittade förvånad på den gamle tjocke mannen i rullstolen.

”Jo”, brummade han.

”Ja, jag tänkte väl det.” Tanten log och la upp fyra stora bitar på en tallrik.

”Varsågoda, här har ni lite gott.”

”Tack då”, farfar lät mildare på rösten. Han tog en kakbit och proppade in den i munnen.

”Hej då!” Tanten försvann ut genom dörren.

”Vill inte du ha en bit, Michael?” Farfar tittade på Peter.

”Jo tack.”

”Då får du skynda dig, annars äter jag upp allt.”

Peter tog en bit. Han råkade smula på duken och skyndade sig att torka bort smulorna. Farfar märkte inget, han tuggade för fullt med sina klapperande tänder.

”Det här var ju riktigt gott, eller hur?”

Peter nickade. Det hade farfar rätt i. Det var en god kaka, riktigt god faktiskt. Farfar sörplade i sig kaffe och tog en bit till. Peter kastade en lång blick på den sista biten. Han harklade sig.

”Hur är det fatt, var kaffet för varmt för dig?”

Peter skakade på huvudet och höll upp saftglaset mot farfar.

”Jaså, du dricker rödvin, nej, då är det ju inte för varmt ... Vill du inte ha en kakbit till Michael? ... Jag orkar inte mer.”

”Jo tack.” Peter högg blixtnabbt kakan från tallriken.

Farfar släppte en brakare. Peter började frusta av skratt.

”Vad skrattar du åt, pojk?” undrade farfar nyfiket. Han hade tagit ut sina löständer och höll på att suga bort de små bruna kaksmulor som hade fastnat i dem.

”Inget särskilt.”

”Det låter roligt.” Farfar skrattade och satte in tänderna i munnen igen.

”Sådant tycker jag om. Att skratta åt ingenting är alltid bra, lipa ska man i alla fall inte, eller hur?”

”Nej”, sa Peter med munnen full av kaka.

Middagen

”Varsågoda.” Peter ställde ner en tallrik med blini, stenbitsrom och citronskivor framför sin mor.

”Tack.” Modern tittade ut över bordet och tog en skål med crème fraiche.

”Ska man ha på sånt här?” sa hon undrande.

”Ja.”

”Vilken konstig mat du har lagat.” Modern tog tveksamt en klick crème fraiche på sin tallrik.

”Konstig?” Peter tvärstannade på väg ut till köket för att hämta saltkvarnen.

”Ja.” Modern satt och petade i maten.

Plötsligt insåg han att det hela var ett misstag. De borde aldrig ha kommit. Han borde inte ha bjudit dem.

Han stod och velade på tröskeln till köket och tittade på sina föräldrar.

Han såg hur faderns mun öppnades och stängdes. Han hörde orden någonstans långt borta men kunde inte urskilja dem.

Vad var det han skulle hämta i köket? Peter stod som fastfrusen. Saltkvarnen. Han började långsamt gå dit ut.

Bordet var dukat till fyra. Det låg servetter mellan tallrikarna, så att de inte skulle skramla när man åt. Stötdämpare av papper i brokiga färger. Besticken låg på vardera sida. Där fanns även dessertknivar. De skulle få ost som sista

rätt. Hans mor älskade ost. Peter visste inte om fadern tyckte om det, men det hoppades han. Han kände honom inte. Framför varje kuvert stod tre höga glas på fot och ett vattenglas med små gröna fiskar på. Glasen var munblåsta och dem hade han köpt hos en glaskonstnär i stan. Kanske skulle föräldrarna kommentera glasen, kanske inte. I köket hällde han upp ett glas vitt vin, skymd av dörren in till vardagsrummet, och tömde det. Rätade på sig, tog saltkvarnen och gick in i rummet igen.

”Det är bara att ta för sig, jag har mer vin på kylning ...” Peter skar en bit av sin blini och föste upp lite stenbitsrom och crème fraiche på gaffeln.

”Jag skulle hellre vilja ha en öl.” Fadern tittade på Peter.

”Det har jag tyvärr ingen.”

”Tur att man har ett eget förråd”, log fadern och reste sig. ”Jag ska bara ut till bilen.” Han reste sig klumpigt från stolen. Hans ögon är gula som vargens, tänkte Peter och la ner gaffeln på tallriken.

”Är pappa helt frisk?” frågade han sin mor, när fadern hade gått.

”Det vet jag inte, jag vet ju inget om hans liv längre.”

”Ni bor ju inte så långt ifrån varandra, ni måste väl stöta på varandra nere på stan ibland.”

”Du glömmer att jag aldrig går ut Peter.”

Ja, det hade han glömt. Hon hade blivit tjock, nej inte tjock, hon hade blivit enorm av att ligga på soffan. Han hade faktiskt aldrig sett henne sitta vid ett bord tidigare, hon hade alltid legat. Det hade varit svårt för honom att övertala henne att komma på middagen, till slut hade hon sagt ja, men när han sedan kom för att hämta henne låg hon som vanligt på soffan i en gammal t-shirt och röda

joggingbyxor. Han hade i princip fått lyfta upp henne ur soffan under hennes protester. Hon hade varken tvättat eller kammat sig utan bara tagit på sig de kläder som han lagt fram på soffbordet åt henne. Hon pustade och stånkade när hon, stödd mot honom, långsamt vaggade ut till bilen. Under bilresan hade hon suttit helt tyst. De hade kört i över en timme när de kom fram till hans hus. När hon klev in i det stora vardagsrummet med högt i tak blev hon som en annan människa. Gladare? Lättare till mods? Det visste han inte, men mjukare i alla fall. Och han var inte lika rädd för henne längre. Den gamla oron för utskällningar, gapande och kränkningar var, om inte försvunnen så åtminstone plötsligt mindre.

”Nu har man så att man klarar sig de närmaste tjugo minuterna.” Fadern kom inkånkande med en back guldöl som han ställde ner på golvet bredvid sin stol. Väntade inte på att få veta om Peter hade en öppnare, tog bara upp en öl ur backen och öppnade den med sin gröna plasttändare.

”Skål!” Fadern satte flaskan mot munnen och drack. Länge. Peter lyfte sitt glas och skålade med modern.

”Jag ska inte dricka för mycket Peter, tablettorna du vet, tablettorna ... ” Hon log stilla. Peter kunde inte minnas att han hade sett henne le tidigare.

”Ät lite mer, mamma.” Han ställde ner glaset.

Hon nickade, tog besticken och gjorde en plötslig, krampartad rörelse. Bom. Saltkaret välte ut på duken. Hon ryckte förskräckt till.

”Det gör inget, mamma.” Peter lät saltet ligga. Han ville inte städa efter henne nu. Hon fick inte känna sig ovälkommen. Nej, det var inte därför. Han ville aldrig mer städa efter henne. Flera spår löpte parallellt i hans

hjärna. Nutid och dåtid. Hans mor, den stackarn som satt mitt emot honom bredvid hans far. Hur kunde de någonsin ha varit ett par? Hade de varit förälskade eller djuriska? Varför hade hon inte gjort abort? Hon hade varit tjugo när hon fick barn. Nu var hon femtiofem men såg ut som en gammal tant. Hans far var två år äldre och såg ut som en sjuk gammal gubbe. Ingen av dem hade någonsin haft ett jobb. Hur hade det kunnat bli så? Varför hade de fått honom? Om man inte är lämpad för att ha ett arbete, är man då lämpad för att ha ett barn? Han ruskade på huvudet och log mot sin mor som satt och kämpade med sina blini.

”Vem ska sitta där?” Fadern böjde sig ner och ställde tillbaka den tomma ölfaskan i backen, tog upp en ny öl och nickade mot den tomma stolen vid bordsänden.

”Det vet jag inte.”

Efter middagen

En fluga kravlade fram och tillbaka längs ett långt spår. Saltkaret hade vält. Det grova havssaltet hade först smält i rödvinet som hade skvimpat ut på duken, sedan koagulerat. Duken satt fastklistrad vid bordet. Han satt rak i ryggen på den vita stolen och tittade på saltspåret. Han fick lust att peta på det men måste vänta. Spyflugan sög lite med snabeln, valde bort smaken och flög vidare. Förruttnelse på vingar. Var det sant? Var det absurt? Var det slutet? Det visste han inte.